HAVACILIK

Almanya, Manş cephesini ihmal mi ediyor?

Vaziyet böyle değildir, ancak Almanya taarruz tâbiyesini müdafaa ile telâfiye gayret etmektedir

Yazan: **Arif Ahıskal**

Harbin başladığı gündenberi bütün gözler Manş havalarına, Büyük Britanya sahillerine dönmüş bulunuyordu. Fakat şark cephesinin açılışı ikinci bir alâka uyandırdı.

Sovyet tayyareciliğinin Alman havacılığile adedce boy ölçüşecek vaziyette bulunuşu Mihvercileri daha başlangıcdan itibaren, havalarda ciddî ve çetin didişmelere doğru gidildiğine inandırmıştı. Bugün için Mihver hava kuvvetleri göz açamıyacak bir muharebeye tutuştu. Baltıktan Karadenize kadar kurulan cephenin çok canlı ve kanlı muharebelere sahne olduklarında şüphe yoktur.

Bu arada Manş üzerleri ve Büyük Britanya sahilleri unutulur gibi oldu. Giridden sonra elde edilen tecrübelerle Büyük Britanyaya doğru bir «istilâ teşebbüsünü umanlar çoktu. Hemen hemen denebilir ki dünya matbuatı bu nokta üzerinde ısrar ediyor ve Sovyet Rusyaya karşı taarruzî harekete geçilebileceğini uzak görüyorlardı.

Manş cephesini unutturacak çaptaki Sovyet cephesi Alman havacılığını ikiye bölmüş gibi bir manzara arzetmektedir. Almanyaya doğru ve istilâ limanlarına karşı tevcih edilen İngiliz hava akınları gün geçtikçe şiddetini artırmakta devam ettiği halde, Alman tayyarecilerinin mukabeleleri gevşek ve tesirsiz olmaktadır. Her yeni gelen ajans haberinde, İngiltere Hava Nezaretinin şiddetli akınlardan bahseden tarafları çoğalmaktadır.

Bilhassa son tebliğlerde, Roterdam üzerine yapılan bir baskında yüz bin tonluk on yedi geminin batırıldığı ve bir petrol gemisinin tamamile tahrib edildiği zikredilmektedir. Hamburg ve Boulogne, hava şartlarının fenalığına rağmen bombardıman edilmiştir. Kiel tezgâhlarının hiç bir zaman ihmal edilmediği İngiliz Bahriye Nezaretinin (Hayatımız Atlantik harbine bağlıdır) sözü bir delil olarak gösterilebilir. Burada da Mihver denizaltılarile tayyarecilerinin faaliyetini durdurmak yolunda sonsuz bir gayret sarfedilmektedir.

Büyük Britanya havacılarının Almanya ve istilâsı altındaki limanlarına ve topraklarına karşı olan şiddetli akınlarına karşılık Alman tayyarecilerinin daha ziyade şark cephesinde harekete geçerek Manşı ihmal etmiş gibi durdukları göze çarpıyor. Bazı askerî münekkidlerin iddiaları ve tahminlerine göre Mihver tayyarecileri garbdan şarka doğru tayyare birliklerinden bir kısmını kaydırmış oldukları zannediliyordu. Şarktaki çetin muharebelerin kabarık zayiatlarına rağmen ayni şiddetteki taarruzların devamı ve garb cephesinde ise taarruzî mahiyette hareket eden Büyük Britanyalı bir tayyarecilik karşısında daha ziyade tedafüî bir vaziyet almış bulunması, bu tahmin ve şüpheleri biraz da takviye etmektedir.

Almanya havalarda; acaba Manş cephesini ihmal mi ediyor? diye bir düşünce akla gelebilir. Hakikatte Almanya için Manş havaları kat'î netice alınacak taraftır. Buranın ihmale uğraması, şarkta kazanılacak herhangi bir hava üstünlüğünün kıymetini sıfıra düşürecek kadar tesir eder. Mihverciler, Büyük Britanyayı ihmal etmemişler ve fakat buradaki hareketlerinin tabiye tekniğini değiştirmişlerdir.

Harble beraber taarruza geçen ve her sahada, her cephede daima taarruza geçen ve hiç bir zaman müdafaayı düşünmiyen Mihverin tayyarecilik tarafı, şark cephesinin açılışile Britanya havalarını ihmal de etmese bir müddet için ve ilk defa müdafaada kalmak kaygusuna düşecek ve mecbur kalacaktır. Nitekim Alman havacılığı Britanyalı meslektaşlarının taarruzî hareketlerine karşılık daha ziyade tedafüî bir tabiye kullanmaktadırlar. Hâdiseler ve tebliğler bunu göstermektedir. Demek oluyor ki, askerî münekkidlerin tahminleri ve Alman tayyarecilerinin garbdan şarka tayyare birlikleri kaydırmış bulunmaları ihtimali doğru gibidir. Ve daha ziyade müdafaaya ehemmiyet vererek, tarruzî kabiliyetteki silâhlarını şark cephesine toplamıştır.

Almanya, havalarda Manş cephesini ihmal etmemiş ve edemez. Ancak taarruz tabiyesini müdafaa ile telâfiye gayret etmektedir. Şu var ki, müdafaanın, taarruz kadar kolay bir müdafaa şekli olmadığı muhakkaktır. Fakat, şark cephesi halledilinceye kadar Britanya havalarının yarı sükûnet içinde bulunması da mukadderdir.

A. AHISKAL

ŞEHİR İŞLERİ

Eminönü meydanının müstakbel şekli

Şehircilik mütehassısı Prost Eminönü meydanının müstakbel imar şekli etrafında etüdler yapmaktadır. Prost Eminönü meydanında istimlâkler tamamlandıktan sonra Yenicamiin bu günkü vaziyetini bozmıyacak bir şekilde bir tramvay garı yapmayı düşünmektedir. Ayrıca Valinin emri üzerine mütehassıs şimdilik Eminönünde muvakkat bir durak mahalli projesi hazırlamıştır.

Çöp fırınları

Belediyenin yaptıracağı çöp fırınlarının inşası hakkında koordinasyon heyeti kararı çıkmıştır. Yalnız Belediye evvelce projesini yaptırdığı bu fırınları bir miktar daha genişletmeğe ve yeni bazı tesisat icrasına karar vererek projede yeni tadilât icra ettirmiştir.

Odun fiatları

Dün, Fiat Murakabe bürosuna İstanbulda mevcud 3000 komürcü ve oduncu esnafı namına bir heyet gelerek Fiat Murakabe Komisyonunun topdancı odun ve kömürcülere verdiği haklardan şikâyet etmişlerdir.

Fiat Murakabe Komisyonunun verdiği karara göre yalnız kayıktan ve arabadan yapılan satışlar toptan satış addolunacaktır. Depolardan yapılan satışlar perakendeci kömürcülere de yapılsa toptan addedilmiyecektir. Bunun için mahallelerdeki kömürcü ve odunculara depo sahibleri aynen perakende satış gibi odunun çekisini 560 kuruştan yapmaktadırlar.

Fiat Murakabe Bürosu odun ve kömürünü kilo ile tedarik ve şehrin sekenesinin ekseriyetini teşkil eden halkın aleyhine olan bu işin tashihini Fiat Murakabe Komisyonundan isteyecektir.

Diğer taraftan odun fiatlarına yapılan çeki başına 130 kuruşluk zammın çokluğu alâkadar mahfilde üzerinde durulan ehemmiyetli bir mevzu teşkil etmiştir. Bu arada zam meselesinin tekrar tetkik edileceği de söylenmektedir.

Kuşçular pazarı

Mısırçarşısının etrafındaki kahvelerin kaldırılması üzerine her pazartesi günü burada toplanmakta olan kuşçular pazarı Sirkecide Hocapaşa hamamı karşısında bir mahalle nakledilmiştir. Belediye bunlar için münasib bir mahalde müsaid bir yer bularak yerleştirecektir.

Ayakkabılara tayin olunacak fiat

Tüccarların teklif ettiği kâra komisyon itiraz ediyor

İstanbuldaki bazı ileri gelen ayakkabı mağazalarının perakende ayakkabı satışlarında yapılması lâzım gelen kârın tespiti için Fiat Murakabe Komisyonuna bir müracaatte bulunmuşlardır.

Öğrendiğimize göre, mağazaların istedikleri satış kârı kadın ayakkabılarında yüzde 50, erkek ayakkabılarında yüzde 25 ve çocuk ayakkabılarında yüzde 35 tir.

Bu isteğe Ayakkabıcılar Cemiyeti şiddetle itiraz etmiş ve bunun tamamen halkın aleyhine olduğunu Komisyona bildirmiştir. Ayakkabıcılar Cemiyeti bu hususta ayrı bir hesab yapıp yarın Komisyona verecektir.

ADLİYEDE

Bir katil mahkûm oldu

Kantarcılarda bir bahçeli kahvede evvelki sene eylûlünde motörcü ve kabzımal Salihi öldürmekten maznun bahçıvan Mustafa Şen hakkında, İstanbul İkinci Ağırceza mahkemesi dün sabah kararını vermiştir. Salihin cinayetten bir kaç gün evvel Anadolu fenerinde Mustafa ile kavga ettiği,, cinayet günü Kantarcılarda bir nöbet daha kavga çıkardığı ve Mustafanın da Salihi bu sırada tabanca kurşunile vurup öldürdüğü sabit görülmüştür. Mahkeme, kasden ve tehevvüren Salihi öldürmekten Mustafanın 18 sene ağır hapse konulmasını, haksız tahrik dolayısile cezanın 12 sene 5 aya indirilmesini ve öldürdüğü adamın karısına 800 lira ölüm tazminatı ödemesini kararlaştırmıştır.

VİLÂYETTE

Çimento sarfiyatı

Vilâyet, çimento almak isteyenler hakkında bazı esaslar tespit etmiştir. Buna nazaran çimentoyu inşaat sahibleri alacaklardır. Bu inşaatı yapacak mühendis veya mimarlar kaymakamlıklara müfredatlı bir liste ile müracaat edeceklerdir. Bir inşaat için bir defa çimento verilecektir. Kaymakamlar bu inşaatı esaslı surette tetkik ve teftiş ettirerek çimentonun mahalline sarfını temin edeceklerdir.

Şehir ve Memleket Haberleri

Mahkeme salonunda kardeşini öldürmeğe kalkan adam

Zeki dünkü celsede «Kardeşimi öldürecektim. Maalesef jandarma çabuk davrandı» dedi

Perşembe günü akşamüstü İstanbul Birinci Ağırceza mahkemesi salonunda kardeşi Sıddığı sustalı çakı ile öldürmeğe teşebbüs eden Zeki hakkında açılan dava, meşhud suç kanuna göre muhakeme edilmek üzere, İstanbul İkinci Ağırceza mahkemesine verilmişti. Dün öğleden sonra muhakemeye başlanmıştır.

İkinci bir hâdisenin önüne geçmek için, gerek koridorda, gerek mahkeme salonunda sıkı tedbirler alınarak, her ihtimale karşı jandarma sayısı arttırılmıştı. Okunan dava evrakında, Birinci Ağırcezada, bir kaç sene evvel Kuruçeşmede bir miras meselesinden babası Şevketle Radiyi öldürmekten maznun olarak muhakeme edilen Zekinin, mahkeme salonunda ne şekilde hâdise çıkardığı ve kendisile ayni bölmede bulunan gayrimevkuf maznun kardeşi Sıddığı ne suretle öldürmeğe muvaffak olamadığı anlatılıyordu. Buna nazaran Zeki, sustalı çakı ile kardeşi Sıddığın üzerine atılınca, arkasında duran jandarma Atıf Kösen, «davranma, yoksa seni vururum» diye elindeki tüfeği derhal Zekinin göğsüne dayamıştır. Bu hareketi müteakıb, jandarma onbaşısı Ahmed Ayas, polis memuru Sadeddin Şener, sivil komiser muavini Salih Karaali ve nihayet jandarma Ahmed Bilgin yetişmişler ve böylece elinden sustalı çakı alınan Zeki, salondan uzaklaştırılmıştır. Zekinin bilhassa göğsüne dayanan mavzerden korkarak öldürme kasdini tahakkuk ettiremediği ve taammüdle işlediği suçun ceza kanununun 62 nci maddesi delâletile 450 nci maddesinin 4 üncü bendine uyduğu neticesine varılmıştır.

Suçunu itiraf eden Zekinin «72 Daveso» markalı sustalı çakıyı, muhakeme sırasını beklerken dışarıda oturtulduğu yerden aldığı yolundaki ifadesine rağmen, bu silâhı, Tevkifhanede tedarikle boyunbağısı altına orada iliştirdiği müddeiumumilikçe daha kabule şayan görülmüştür. Bununla beraber, nasıl tedarik ettiği henüz kat'iyetle belli değildir.

Sorguya çekilen Zeki; oldukça sakin halde, fakat arada bir teheyyüce kapılarak, aşağı yukarı şunları söyledi:

«— Sıddığı öldürmek istediğim, muhakkaktır. Maalesef jandarma çabuk davrandı. Mavzeri göğsüme dayayınca, müteakıb en küçük hareketimle silâhı ateşleyeceğini anladım ve bir an tereddüdle yerimden kıpırdayamadım. Bu fırsattan istifade ederek diğerleri de yetişince, ne yazık ki maksadımı tahakkuk ettirmeğe muvaffak olamadım. Mahkeme salonunda böyle bir hâdise yapmak istemezdim, fakat Sıddığı başka bir yerde bu kadar yakınıma getirmek imkânı yoktu. Kasdimi açıkça söylediğime göre, onu öldürmek istediğim meydandadır. Şimdi, neden bunu yapmak istediğim araştırılmalıdır. Çünkü, ben yalnız kardeşim Radinin katiliyim, babam Hacı Şevketin katili ise bu Sıddıktır. Halbuki, o her iki cinayetin ayni günde birbirini müteakıb işlenmesinden istifade edip, kendi cinayetini bana yükletti, az sonra tazyikle, işkenceyle, kahırla anamın ölümüne sebeb olarak, bütün mirası nefsine hasretmesini bildi. Benim en şiddetli cezaya çarpılmam için bütün müdafaa vasıtalarımı körleterek, var kuvvetile hem el altından, hem açıktan açığa benimle uğraştı. Artık onun vücudünü ortadan kaldırmayı, işte bu sebeb ve saikle düşündüm. Ve bilhassa son zamanlarda iyice tasarladım. Silâhı nasıl tedarik ettiğime gelince, adı Hüsnü mü, yoksa Hamdi mi idi, iyice hatırlayamıyorum, fakir bir mevkufla 5 lira mukabilinde anlaştım. Aramızdaki parolaya göre, o, ne maksadla istediğimi bilmeksizin, çakıyı mahkeme salonu önündeki sıra altına önceden bıraktı. Ben de, sol elim yanımdaki mevkufla kelepçeli, lâkin sağ elimin serbest olmasından dolayı, çakıyı bir aralık yerden almak ve bir çift toplu iğne ile kravat - gömlek arasına iliştirmek imkânını buldum.»

Yukarıda isimleri yazılı jandarmalarla onbaşı ve komiser muavini, şahid olarak dinlenildiler. Polis Sadeddin Şener, İmralı adasına giden Adliye Vekiline refakat ettiği için, mahkemeye gelememişti. Onun da mazbut ifadesi okundu.

Zekinin kardeşi Sıddık; çağırıldı. Yeminsiz dinlenilen Sıddık, «elbette kendisinden davacıyım» diye, kardeşinden şiddetli bir ifadeyle bahsetti. Reis, bir kaç defa ihtarda bulundu. Zeki de, en sonunda Sıddık hakkında kısaca şiddetli bir tabir kullanarak mukabeleye girişti. Reis, karşılıklı bir kavgaya meydan vermemek için, Sıddığı salondan çıkarttı.

Zeki, Sıddığın anasına yaptıklarını ispat etmesinin müdafaası bakımından lüzumlu olduğunu ileri sürüyordu. Müddeiumumilik; buna lüzum olmadığı mütaleasındaydı. Mahkeme, gösterdiği müdafaa şahidlerinin çağırılmasını kararlaştırdı ve muhakemenin devamı, bunun için bir hafta sonraya kaldı.

Vazifelerini ifa eden jandarmalar ve zabıta memurları taltif olunacak

Mahkeme salonunda bıçak çekme hâdisesinde vazifelerini muvaffakiyetle ifa ederek sür'atle hâdisenin önüne geçen jandarma ve zabıta mensublarının bu hareketleri; adliyece takdire lâyık görülmüştür. Taltifleri için, keyfiyet; alâkalı makama bildirilmiştir.

HEM NALINA HEM MIHINA

Fedakârlık değil; kârlı bir iş!

Harbetmek için para lâzım olduğu gibi harb etmemek için de para lâzımdır. Bu, ne biçim söz diyeceksiniz. Demek istiyorum ki harb edebilmek için paraya ihtiyaç olduğu gibi, sulhu muhafaza edebilmek için de paraya ihtiyaç vardır. Fikrimi daha iyi izah ve ifadeye çalışayım.

Türkiye bu harbde bitaraftır ve bir taarruza uğramadıkça bitaraf kalmak azmindedir. Fakat bitaraf kalabilmek için yalnız ben bitarafım demek kâfi değildir; bu bitaraflığı muhafaza edebilmek için kuvvetli olmak icab eder; yoksa bitaraflığınızı kimse dinlemez. Kuvvetli olmak için ise, ordunun her hangi bir hareketi karşılamağa hazır bulunması ve gözler ufukta, parmaklar tetikte beklemesi gerektir. İşte o zaman para ihtiyacı kendini gösterir. Yurdun, istiklâlin, hükümranlığın ve bitaraflığın müdafaası için lüzumlu olan yüz binlerce askerin beslenmesi, azim masrafları icab ettirir.

İki yıldır, maliyemiz, bu azim masrafları ödemektedir; daha harbin sonuna kadar da ödeyecektir. Fakat harb yüzünden gümrük varidatı gibi bazı mühim gelirlerimiz, yazın suyu pek azalan kaynaklara dönmüştür; buna mukabil 1939 danberi Millî Müdafaa ihtiyacları için sarfedilen paralar, 500 milyon lira etrafında dolaşmaktadır. Bu masrafları kısamayız. Kan vergisi vermemek için para vergisi vermek zarureti karşısındayız.

Büyük Millet Meclisi ve hükûmeti, bazı vergileri arttırmıştır; icab ederse daha da arttıracaktır. Fakat bütçedeki fevkalâde masrafları fevkalâde tedbirlerle kapamak yolu da tutulmuştur. Bu yol, bizi ya dışarıdan, ya içeriden istikraz yapmağa götürür.

Harb zamanında, dışarıdan para bulmak hem çok güç; hem çok kolaydır. Bitaraf kalmak isterseniz, kimse size on para vermez. Harbe girmeğe razı olduğunuz takdirde büyük muharib zümrelerin karşısına geçip kendinizi müzayedeye koyabilirsiniz. Fakat o zaman size verilen parayı kanınız ve canınızla ödemeğe razı olmuşsunuz, demektir. Türkiye Cumhuriyeti ise, milletin kanını ve canını korumak için bütün servetimizi fedaya hazırız. Bu günkü vaziyette, dışarıdan borc para almak, milletin istiklâlini satmak demektir ki buna imkân yoktur. O halde içeriden borc para bulmak, maruf tâbirile dahilî istikraz yapmak zarureti karşısındayız.

Görüyorsunuz ki harbetmek için olduğu gibi harbetmemek için de para lâzımdır. Harbetmek için para bulmak kolay olduğu halde, harbetmemek için para bulmak güçtür. Fakat, Türk hükûmeti, bu güçlüğü yenmek azmile tasarruf bonoları usulüne müracaat etmiştir. Bu bonolar, Millî Müdafaa masrafları için elzem olan parayı halktan vergi olarak bir daha geri gelmemek üzere değil; 3, 6 veya 12 ay içinde faizile beraber ödenmek üzere borc para almak şeklinde tedarik ve temin edecektir.

Tasarruf bonoları, tedavüldeki nakidden daha kıymetlidir; çünkü bugün biriktirdiğiniz 50 lirayı kesenizde sakladığınız zaman on para kâr getirmez, bankaya yatırırsanız, asla, yüzde 4, yüzde 5 ve yüzde 6 faiz alamazsınız. Para saklayacağınıza, her zaman nakde tahvili kabil olan tasarruf bonoları alıp onları saklayınız daha iyi!

Yurdun ve sulhun nigehbanı olan Türk ordusunun bütün kuvvetile hududlarda beklemesi için lüzumlu olan parayı tedarik etmek gibi millî bir vazife karşısındayız. Fakat, bize, bu vazifeyi vatanî bir mükellefiyet şeklinde değil; kendi şahıslarımız için de kârlı bir para yatırma tarzında yapmak imkânı verilmiştir. Tasarruf bonoları almakla hem devletin ihtiyacını, hem kendi istifadenizi temin etmiş olacaksınız. Sizden istenilen bir fedakârlık değildir; kârlı bir iş yapmanızdır.

HAFTANIN ŞAKALARI

Haşerat - Bir bobstilin mektubu - Taksim meydanında kumar

Yazan: **BURHAN FELEK**

Haşerat

— Anlayana sivrisinek saz gelir, anlamıyana davul zurna az gelir! derler.

Acaba benim anlamak kabiliyetim mi eksildi ki; şu mubarek sivrisinekten bir şey anlayamıyorum. Anlıyamadığım ne ise sesini işitince sinirleniyor, rahatsız oluyorum.

Halimize şükredelim; buna şüphe yok! Fakat ulu Tanrım bizi «eşrefi mahlûkat» diye halketmiş. Lâkin müsaadei ilâhiyelerile abidane arzetmek isterim ki; böyle özene bezene bir mahlûk yaratılır da üzerine envai türlü haşerat musallat edilir mi canım! Nedir bu haşerattan çektiğimiz?

Ne rahat var, ne huzur!

Yaz günü insan biraz sereserpe oturmak veya uzanmak istese nevadan gazel okuyarak üstüne koşuşan yüzlerce sivrisineğin hücumuna uğrar. Onları kovayım diye kendini şamarlar. Ve nihayet kaşınmaktan her tarafı al çuhaya döndükten sonra hayata küser ve kapalı bir yere çekilip sıcaktan yanmayı tercih eder.

Bu uçar haşere kâfi değilmiş gibi tahtakurusu isminde boğucu gaz neşreden diğer bir böcek daha musallattır ki; yalnız insan kanile geçinir, başka gıdası yoktur. Bir taraftan bizi yarat! Bir taraftan da bizim kanımızı içerek haşeratı yarat! Olur mu Yarabbi? Bu tavşana kaç, tazıya tut değil mi?

Bektaşinin hikâyesini bilirsiniz:

Tahtakurusunu tutarken ezmiş ve fena halde kokmuş. Derviş bulaşık elini göğe kaldırarak:

— Yarabbi şunu bir kokla da öyle yarat! demiş.

Ne tarafından tutsanız tahtakurusunun iyi bir tarafı yoktur.

Bu yetmiyormuş gibi efendim; biz eşrefi mahlûkat insanlara bir de sporcu haşere musallattır: Pire.

Ne ele sığar, ne avca. Tutamazsınız, bulamazsınız ve kovamazsınız. En tatlı yerinizi, en münasebetsiz zamanda yer ve ondan sonra da çamaşırınıza imzasını atıp çıkar gider. Pire, haşeratın Arsen Lüpen'idir.

Bu haşereye atfedilerek (pirelenmek) ismile bir de fiil yapılmıştır ki; şüphelenmek manasına kullanılır.

Dördüncü olarak başımıza çökmüş belâlardan biri de kehledir. Kehle, haşerelerin içinde en vakuru, en soğukkanlı ve en pisi olduğu için olmalı ki; adına evliyaböceği derler. Kendine bakmıyan, pis, murdar adamlarda olur. Pislikten hoşlanır; mütevazı ve tefeci gibi fukara kanile geçinir bir musibettir.

Bitpazarının adına bakıp oralarda bit satıldığını sanmayın; mendeburu alan olmaz ki, satan olsun.

Bir takım hususî mevki ve makamlara göz dikmiş diğer bir iki tane ehemmiyetsiz böceklerle birlikte bu dört haşere bizlere musallat olmuştur. Kanımızı emer, uykumuzu kaçırır, rahatımızı bozarlar. Biz asırlar ve asırlardanberi bunlara karşı gelemediğimiz halde tanklar, tayyareler, zırhlılar, denizaltıları, toplar, tüfekler yapar; savaşlar eder, birbirimizin kanımızı dökeriz. Biri de çıkıp benim gibi demez ki:

— Ayol! Şu sivrisinek, tahtabiti ve pireye karşı gelin de sonra birbirinizi kırınız!.

Ve sonra bize de eşrefi mahlûkat ismini verirler. Propagandadır efendim, propaganda!

Bir bobstilin mektubu

Mektubdan yana gene kısmetimiz açıldı. Bir kaç gün evvel şu mektubu aldım:

«Pek muhterem usta (bizler üstad demeği münasib görmüyoruz.)

Genclerimiz arasında biz (bobstillerin) şayanı şükran olarak artmakta olduğuna ve artık bir teşkilâta ihtiyac messettiğine göre gerek giyinmek tarzı, gerekse yazmak usulü, spor, âdabı muaşeret, edebiyat vesaire hakkında kendi noktai nazarlarımızı tesbit için üç dört şube açmağa karar verdik. Bu şubeleri idare için güzide muharrirlerden bir (lider) arayoruz.

Sizin gibi vüs'ati kariha sahibi, Avrupa görmüş, Londrada kuşbâşı pişirmiş, pişkin bir zattan rica ediyoruz. Kimi tavsiye edersiniz?

Müstesna şairlerimiz de var. Bunlardan birinin karihası mahsulü olan bir şiirini yazıyorum:

«İstanbulun ne baharı var, ne biberi,
ne tarçını!
Ben severim sarışını.
Yok yok.
Esmerlerin tatlı bakışını.
O da değil.
Hacı Mehdinin ketenhelva satışını.
Ketenhelva beyaz.
İster (A) yaz ister (B) yaz.
Al kalemi durma yaz.
Isfahandan sonra Şiraz.
Tömbekisi meşhurdur.»

Buna benzer nefis pek çok şiirleri vardır. Yakında bir mecmua da çıkaracağız. Size de bir nüsha takdim ederiz. Hürmetler. — Bobstil: Razi».

Bobstil yavrum! Ben bu şiiri beğenmedim; bazı yerlerinden mana çıkıyor. Böyle manalı sözler bobstillere yakışmaz.

İstediğiniz (lider) e gelince; bu değerde bir adamı maalesef matbuat âleminde bulmak kabil değildir. Onun için ölçüsünü verip Cemal Nadire ısmarlamak münasib olur. Hürmetler ve hayretler!

Taksim meydanında kumar

Gece saat dokuz buçuk.

İki arkadaş Taksim meydanındaki tramvay durağında, Aksaraya gitmek için tramvay bekliyorlar. Birisi:

— Şurada boşboşuna duracağımıza gel ufak bir kumar oynıyalım! diyor. Ben başımı çevireyim. Sen gelen tramvayların tabelâlarını bana sor. Bilirsem bana beş kuruş verirsin. Bilemezsem ben sana beş kuruş veririm.

Öteki kabul eder.

Bir tramvay yaklaşırken öteki sorar:

— Bu gelen ne tramvayı?

— Tünel.

— Tamam! Al beş kuruşu...

Biraz sonra köşeden bir araba daha görünür:

— Bu gelen ne arabası?

— Gene Tünel!

Hakikat bu da Maçka - Tünel arabası...

— Al çeyreği!

Böylece iki arkadaştan birisi soruyor, öteki de bakmadan ve tereddüd etmeden yedi defa Tünel diyor ve otuz beş kuruşu kazandıktan sonra bir defa (Fatih) diyor, bir defa (Beyazıd), sonra iki Tünel daha diyor ve nihayet:

— Şimdi artık sıra Aksaraydadır.

Cevabını veriyor ve tam yirmi sekiz dakika bekledikten ve bomboş geçen dokuz Tünel arabasına hasret ve hasedle baktıktan sonra gelen tıklım tıklım bir Aksaray arabasına girip gidiyorlar.

Parayı kaybeden arkadaşı merak edip soruyor:

— Aldığın altmış kuruş helâl olsun. Lâkin merak ettim. Tramvayların bu minval üzere geleceğini nereden biliyorsun?

Öteki cevab veriyor:

— Sen buna bu akşam rastladığın için tuhaf geldi. Ayol ben her akşam bu vakitler Aksaraya gitmek için tramvay bekliyorum. Tramvaylar muayyen bir tarifeye göre işledikleri için yedi, sekiz boş Tünel arabası geçmedikçe İstanbul tarafına araba gelmediğini öğrendim. Ve bu malûmatımdan istifade ettim. Gene sen kârlısın! Bu işi altmış kuruşa öğrendin. Benim gibi bir ay bekliyerek değil ya!..

B. FELEK

İKTİSAD

Ticaret Vekili şehrimizde

Ticaret Vekili Mümtaz Ökmen dün sabah Ankaradan şehrimize gelmiştir. Hususî surette İstanbula gelen Vekil dün Kadıköyünde kalmıştır. Mümtaz Ökmen'in bu akşam Ankaraya dönmesi muhtemeldir.

İaşe Umum Müdürü geldi

İaşe umum müdürü Said Rauf Sarper dün Ticaret Vekili ile beraber şehrimize gelmiştir.

Peynir fiatları tetkik ediliyor

Fiat Murakabe bürosu peynir fiatlarındaki gayritabiî yükseliş üzerinde tetkikler yapmaktadır. Edirne vilâyeti buraya gönderdiği bir raporda Trakyada peynircilerin sütün kilosunu 8 kuruşa aldıklarını ve beyaz peynirin tenekesinin azamî maliyet fiatının 760 kuruş olduğunu bildirmiştir.

Peynirciler ise sütün kilosunun 12 kuruştan alındığını iddia etmektedirler. Edirne vilâyetinden bu hususta tekrar malûmat istenmiştir.

Tohum muhtekiri adliyeye verildi

Balıkpazarında tohumcu Dikran Turşucıyan 70 - 80 kuruşa satılması lâzım gelen tohumu 200 kuruşa satarken yakalanmış ve Fiat Murakabe bürosu tarafından müddeiumumiliğe verilmiştir..

MÜTEFERRİK

Adliyenin yaz tatili başladı

İstanbul adliyesinde yaz tatili; başlamıştır. Kanunen 20 temmuz sabahından 5 eylûl akşamına kadar sürecek olan bu kısmî tatil devresinde, nöbetçi bırakılan mahkemeler müstacel işlere bakacaklardır.

Bu seneki yaz tatilinde; İstanbul Birinci Ağırceza mahkemesi, Birinci, İkinci, Beşinci, Altıncı Asliye Ceza, Üçüncü Ticaret, Birinci, Altıncı ve Onuncu Hukuk mahkemeleri nöbetçidir. Bunlardan başka, şehrin merkezinde ve civarındaki yerlerde de muhtelif mahkemeler, müstacel işlere bakmak üzere nöbetçi bırakılmışlardır.

Verem Mücadele Cemiyetinin yeni dispanseri

İstanbul Verem Mücadele Cemiyetinin Beykozda yeniden tesis ettiği «Subaşı Verem dispanseri» dün büyük merasimle açılmıştır. Merasimde Vali ve Belediye reisi doktor Lûtfi Kırdar, doktor Adnan, Cemiyet reisi profesör Tevfik Sağlam, bir çok tanınmış doktorlar ve cemiyet azaları bulunmuştur.

Maliye Meslek mektebine talebe alınıyor

Maliye Vekâleti, Ankarada bulunan Maliye Meslek mektebine yeniden talebe almağa karar vermiştir. Mektebe lise ve orta mekteb mezunları alınacaktır. Tahsil müddeti zarfında 35 lira ücret verilecektir. Namzedlerin imtihanları 1 eylûlde yapılacaktır.

Küçük hikâye

Serbest ruhlar

Cavid Saral, arkadaşının sözünü birdenbire keserek:

— Kuzum, dedi. Şu içeri giren kalabalığın en ilerisinde yürüyen kadın kimdir?

Hayreddin Bektaş anide gözlerini kazinonun kapısına çevirdikten sonra tebessümlerle dolu yüzünü tekrar dostuna döndürdü:

— Esmer, uzun boylu, şık giyinmiş kadın değil mi? Mergube Nazlı... Fakat şaşılacak şey... Nasıl oluyor da sen onu tanımıyorsun. Aylardanberi bütün İstanbul kibar âlemi Mergubenin lâkırdısile çalkanıp duruyor

— Sen kendisile tanışıyor musun?

— Tabiî... Çok terbiyeli, nazik bir hanımdır. Yanlız, zavallı pek iyi bir vaziyette değil. Fazla zengin zannederek evlendiği kocası geçenlerde öldü. Ümid ettiği kadar bir servet bırakmadı. Lükse, israfa alışmış olduğu için biçare şimdi müthiş bir sıkıntı içinde hayat geçiriyor.

— Ne olur, beni takdim etsene.

— Hayhay kardeşim.

***

Cavid Saral, genc kadını yakından daha sevimli buldu. Mergube de bakışlarındaki tatlılık ve memnuniyetle delikanlıdan son derece hoşlandığını meydana vurmaktan çekinmiyordu. Cinsî Cazibenin esrarlı mıknatısı bütün kuvvetile faaliyete geçmiş, eskilerin «bir görüşte âşık olmak» frenklerin «yıldırım darbesi» dedikleri hâdiseyi yaratmak için hazırlıklarda bulunuyordu.

Her ikisi de içlerinde kaynaşan temayül duygularını birbirlerinden saklamıya çalışmıyorlardı.

İlk konuşmayı dostlar ve tanıdıklar arasında görüşmeler, onları da yalnız başına buluşmalar takib etti. Nihayet Cavid bir sırasını getirerek:

— Mergube Hanım, dedi, şimdiye kadar hissiyatıma hâkim olmıya çalıştım. Fakat artık buna muktedir olamıyacağım. Çok samimane itiraf etmek mecburiyetindeyim. Sizi çıldırasıya seviyorum.

Genc kadın inci grisi renginde bir kadifenin düz ve yumuşak sathını andıran gözlerile Cavidin şüphe ve tereddüd içinde yanan bakışlarını kucakladı:

— Halinizden, tavırlarınızdan ve sesinizin titremesinden anlıyorum ki bu cümlelerde riyanın zerresi yok. Ben de size «çok hoşuma gittiniz» dersem bunu mukabil bir nezakete hamletmeyin. Fakat, yirmi beşini pek az geçmiş bir kadınım. Hem de gözü çok yükseklerde olan bir kadın. Onun için sizi sevmeme rağmen ebediyen birlikte yaşamayı vadedemezsem beni mazur görünüz. Bana daha zengin bir koca lâzım. Onu bulduğum gün «Allaha ısmarladık!» diyerek uzaklaşacak olursam gücenmeyiniz. Keza, sizin için de ayni şey mevzuu bahis. Elbet de aileniz kibar ve paralı bir genc kızı bana tercih ederler. Böyle bir teşebbüse girişildiği vakit siz de beni haberdar edersiniz, olmaz mı?

Bu kısa nutuk Cavid Saralın ilk hamlede tuhafına gider gibi oldu. Lâkin biraz derin düşününce kadının fikirlerini makul ve mantıkî buldu. Şu anda onunla beraber olduktan sonra daha ziyadesini istemeğe ne lüzum vardı? İstikbale ve mukadderata kim hükmedebilirdi. Onun için büyük bir teslimiyetle:

— Peki! dedi.

***

Bütün bir sene müşterek hayatları bulutsuz bir gecenin sessizliği ve berraklığı içinde yaşayanlarınki kadar sakin ve tatlı geçti. Gündüzleri Cavid yazıhanesinde çalışırken Mergube de ev işlerile meşgul oluyor, arkadaşlarını kabul ediyor, arasıra da onların ziyaretlerine gidiyordu. Akşamları mutlaka büyük bir lokantada yemek yiyorlar, dostlarile çene çalıyorlar, kalbleri ferah, ruhları neşeli yuvalarına dönüyorlardı.

Geçen hafta Suadiyeye giderlerken vapurun lüks mevkiinde Cavid, köşede oturan üç kişilik bir grupu mubalâğalı bir nezaket ve hürmetle selâmlamıştı. Mergube hemen delikanlının kulağına eğilerek:

— Tam karşımıza tesadüf eden küçük hanım bir genc kız olacak, dedi, yanındakiler de annesile babası. Değıl mi?

— Evet...

Diye kekeliyen Cavid bir anda kızarmış ve itidalini kaybetmişti.

— Kız sana pek alıcı gözile bakıyor.

— Bakar... a...

— Canım vaktile konuştuklarımızı ne çabuk unuttun. Üç aydır senin onunla evleneceğinden bahsediliyormuş da, yalnız ben farkında değilmişim. Evvelki gün Hayreddin Bektaş söyledi.

Cavid içinden:

— Allah müstahakını versin o herifin!

Diye düşündü ve Mergubenin lâkırdısını cevabsız bırakmamak için kayıdsızca:

— Yakıştırmışlar! Cevabını verdi.

— Yoo... Pekâlâ... Hem güzel, hem de çok zengin. Bak, annesinin pırlantaları tâ uzaklardan göz kamaştırıyor.. Babası da adamakıllı kalantor... Lâf mı bu... İzmirin en muteber tüccarlarından.

— Yemin ederim sana, henüz verilmiş kat'î bir karar yok..

Mergube gülmeğe başladı:

— Dostum, verilmiş karar olsa da ne zararı var... Çünkü ben de yakında evlenmek üzereyim...

Cavid hayret ve dehşetini etrafa belli etmemek için pencereden denize bakarak sordu:

— Kiminle?

— Yabancı ile değil... Mısırlı Sami Beyle... Vakıâ, kırk beşi geçkin. Oldukça da çehre züğürdü ama, senede yirmi bin Mısır lirası varidatı var... Şefkatli ve alicenab bir insan. Her halde rahat edeceğimi zannediyorum. Böyle bir fırsatı kaçırmam her halde doğru olmaz.

— Mergube. Sen de pek o kadar acele etme. Görüyorsun, çok şükür, benim de kazancım günden güne artıyor. Ama, tabiî gene ayda bin sekiz yüz, bin dokuz yüz Mısır lirasile kıyas edilemez.

Vapur Kadıköyüne yanaşmış olduğu için bu ciddî mükâlemeye devam edemediler.

***

İki, üç gün sonra Cavid Saral imalı ve alaylı sordu:

— Senin Mısırlıdan haber var mı?

Mergube, ayni müstehzi tavırla mukabele etti:

— Zengin ve sevgili nişanlınız ne âlemde?

Cavid birden ciddileşerek cevab verdi.

— Bana bak, Mergube... Evlenmekten mutlak surette vazgeçtim... İzmirlilere bu işin kabil olamıyacağına dair son kat'î cevabı dün gönderdim... Hem de kiminle biliyor musun?. Hayreddinle... Sen Mısırlıya varsan bile ben gene yalnız yaşamak niyetindeyim...

Mergube sevincle haykırdı:

— Bravo... Ben de hiç bir şey mukabilinde istiklâlimi feda edemiyeceğimi Sami Beyin yüzüne söyledim.

— Çok iyi yaptın yavrucuğum... Bizim gibi serbest ruhlu insanlar için izdivac boyunduruğuna girmek ne güç şey...

— Değil mi?

«İzdivac boyunduruğu» na mevcudiyetlerini teslim etmekten korkan bu zavallılar çoktan kollarını aşkın kelepçesine ve ayaklarını sevginin lâlesine tevdi etmişlerdi. Fakat o kadar gasyolmuşlar ve kendilerinden geçmişlerdi ki sürüdükleri kalın zincirin şakırtısının ve ağırlığının kat'iyyen farkında değillerdi.

Nuri Refik

Cumhuriyet
BAFFİN DENİZİ
BAFFİN ADASI
DAVİS BOĞAZI
HUDSON BOĞAZI
Upernivik
Disko adası
Godhaven
GROENLAND
Kristianshaad
Godthaad
Julianhaab
Parvell Burnu
Franz Jozef Fiyordu
Seoresbi Körf.
Jean Mayen adası (Nor)
DANİMARKA BOĞAZI
Reykiavik
İZLANDA
Far Öer adl.
Şetland adl.
Orkney adl.
İSKOÇYA
BÜYÜK BRİTANYA
İRLANDA
LONDRA
ATLAS OKYANUSU
Hebron
Hopedale
Labradori Y. adası
KANADA
Bel izl Boğazı
NEVFOUNDLAN
St. John
St Pierre (Fr.)
Bröton ad.
HALİFAKS
NOVA SCOTİA
Kebek
Montreal
Ottava
Portland
Sirakuza
Concord
Boston
Cod Burnu
Providans
Long island
Hartford
NEVYORK
Filadelfia
VAŞİNGTON
Norfolk
Hateras Bur.
BİRLEŞİK AMERİKA
MANS DENİZİ
PARİS
FRANSA
Bordo
Finster Bur.
Asor Adaları
PORTEKİZ
LİZBON
MADRİD
İSPANYA
St. Vencent Br.
Cebelitarık
Tanca
Septe
Rabat
Fas
Kazablanka
Mogador
Merakeş
Bermuda (ing.)
Bahama adl.
KUBA
HAİTİ
S. Dominigo
Virjin adl.
Santa-kruz
Jamaika
Kingston
Port au Prince
Porto Rico
BÜYÜK ANTİLLER
KARAİPLER DENİZİ
KÜÇÜK ANTİLLER
Guadeloup (Fr.)
Martinik (Fr.)
St. Lucia (ing.)
Barbados (ing.)
St. Vencent (ing.)
Kanarya Adaları
Palma
Tenerif
İfni
Tenour
Rio de Oro
ADRAR
Singeti
Moretanya
FRANSIZ GARBİ AFRİKASI
St. Lui
Senegal
Dakar
GAMBİA
Portekiz Ginesi
Sabanilla
S. Marta
Kartajena
Kürasao (Fel)
Coro
Karkas
Marakaibo
VENEZÜELLA
KOLOMBYA
Tobago (ing.)
Trinid ad. (ing.)
MİKYASI
0 500 1000 1500 2000 Km